

5 Etický kodex Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a nevládních organizací pro poskytování humanitární pomoci v krizových událostech

Vypracováno společně Mezinárodní federací Červeného kříže a Červeného půlměsíce (IFRC) a Mezinárodním výborem Červeného kříže (ICRC).

Účel

Etický kodex má strážít standardy našeho jednání. Nezabývá se technickými věcmi, jako jsou správný výpočet potravinové dávky nebo vybudování tábora pro uprchlíky. Spíše se snaží přispět k tomu, aby zůstala zachována vysoká míra nezávislosti, kvality a vlivu, o které se nevládní organizace a Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce dlouhodobě snaží. Jde o dobrovolný kodex vycházející z rozhodnutí organizace (která jej přijala) dodržovat standard, jenž je v kodexu uveden.

V případě ozbrojeného konfliktu je tento kodex interpretován a používán v souladu s mezinárodním humanitárním právem.

Etický kodex je uveden jako první. K němu jsou pak připojeny tři přílohy popisující pracovní prostředí, které by podle našich představ měly vytvořit hostitelské a dárcovské vlády i mezinárodní organizace, aby bylo snazší poskytovat účinnou humanitární pomoc.

Definice

NGO: Označení NGO (nevládní organizace) se zde vztahuje na národní i mezinárodní organizace, které vznikly nezávisle na vládě státu, v němž byly založeny.

NGHA: Termín nevládní humanitární agentury (NGHA) zahrnuje pro účely tohoto textu součásti Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce - Mezinárodní výbor Červeného kříže, Mezinárodní federaci společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce a jejich členských národních společností - a také výše uvedené nevládní organizace. Kodex se týká zejména NGHA, zapojených do pomoci v krizové události.

IGO: Označení IGO (mezivládní organizace) se vztahuje na organizace vytvořené dvěma nebo více vládami. Zahrnuje proto všechny agentury Organizace spojených národů a regionální organizace.

Krise: Krize je ničivá událost způsobující ztráty na životech, velké utrpení a strádání lidí a také rozsáhlé materiální škody.

Poznámka

Sponzorováno: Caritas Internationalis, Catholic Relief Services, The International Federation of the Red Cross and Red Crescent Societies, International Save the Children Alliance, Lutheran World Federation, Oxfam, The World Council of Churches, International Committee of the Red Cross (členové Řídícího výboru pro humanitární pomoc).

Etický kodex

Principy jednáni Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a nevládních organizací pro poskytování humanitární pomoci v krizových situacích

1 Humanitární potřeby mají vždy prioritu

Právo dostat humanitární pomoc a nabídnout ji je základním humanitárním principem, který by měl být dostupný všem lidem na celém světě. Jako členové mezinárodního společenství jsme si vědomi své povinnosti poskytnout humanitární pomoc, kdykoli je potřeba. Při realizaci této povinnosti je pro nás klíčový volný přístup k zasažené populaci. Základní motivací naší pomoci při krizové události je zmírnit útrapy těch lidí, kteří jsou nejvíce ohroženi jejími negativními dopady. Poskytu-

jeme-li humanitární pomoc, nejedná se o náhodnou nebo politickou činnost a nelze na ni takto nahlížet.

2 Pomoc je poskytována bez ohledu na rasu, náboženství nebo národnost příjemců a bez jakéhokoli negativního rozlišování. Priority pomoci jsou stanovovány pouze na základě potřeb.

Kdykoli je to možné, vycházíme při poskytování pomoci z podrobného vyhodnocení potřeb obětí krizové události a z lokálních zdrojů, které je k naplnění těchto potřeb možné využít.

Ve všech svých programech zachováváme rovnoměrnost. Útrapy lidí je nutné omezit, ať k nim dojde kdekoli; lidský život je stejně cenný v jedné části země jako v jiné. Typ a rozměr naší pomoci proto odráží stupeň útrap, jež se snažíme zmírnit.

Při uplatňování tohoto přístupu jsme si vědomi rozhodující úlohy žen v komunitách postižených krizí a snažíme se jejich roli v našich programech podporovat, a ne omezovat.

Realizace rakového univerzální, nestranné a nezávislé politiky může být účinná pouze tehdy, máme-li my i naši partneři přístup k dostatečným prostředkům k poskytnutí spravedlivé pomoci a máme-li stejný přístup ke všem obětem krizové události.

3 Pomoc nesmí být zneužita k podpoře určitého politického nebo náboženského názoru.

Humanitární pomoc je poskytována podle potřeb jednotlivců, rodin a komunit. Bez ohledu na právo nevládních organizací podporovat konkrétní politické nebo náboženské názory zdůrazňujeme, že naše pomoc nebude závislá na vztahu příjemců pomoci k těmto názorům.

Nebudeme vázat příslib, poskytnutí nebo distribuci naší pomoci na podporu nebo přijetí určitého politického názoru či náboženského vyznání.

4 Budeme usilovat o to, abychom se nestali nástrojem vládní zahraniční politiky.

NGHA jsou agentury, které jednají nezávisle na vládě. Formulujeme proto své vlastní názory a strategie pro realizaci programů a nesnažíme se sledovat politiku té či oné vlády, pokud není v souladu s naším vlastním nezávislým názorem.

Nikdy vědomě nebo opomenutím nedovolíme ani sobě, ani svým zaměstnancům, abychom byli vládami nebo jinými orgány využiti ke shromažďování takových informací, které jsou citlivé z hlediska politického, vojenského nebo hospodářského a které by jež sloužit jiným než přísně humanitárním účelům. Nebudeme také sloužit jako nástroj zahraniční politiky dárcovských vlád.

Pomoc, které se nám dostává, využijeme k tomu, abychom zareagovali na konkrétní potřeby lidí; důvodem jejího poskytování nesmí být snaha zbavit se nadměrných zásob pomoci od dárců nebo politické zájmy kteréhokoli konkrétního dárcе.

Ceníme a vážíme si nabídek dobrovolné práce a finančních darů od angažovaných dárců k podpoře naší práce. Uvědomujeme si důležitost nezávislosti kroků, které jsou takovouto dobrovolnou motivací podporovány. Abychom chránili svou nezávislost, budeme se snažit vyhnout závislosti na jediném finančním zdroji.

5 Budeme respektovat místní kulturu a zvyklosti.

Chceme usilovat o respekt ke kultuře, strukturám a zvyklostem v komunitách a státech, ve kterých pracujeme.

6 Budeme se snažit odvíjet pomoc při krizích od lokálních možností a zdrojů.

Všichni lidé i komunity - dokonce i při krizových událostech - mají jak své schopnosti, tak slabá místa. Kde to bude možné, posílíme lokální schopnosti zaměstnáváním místních obyvatel, nákupem místních materiálů a obchodováním s místními firmami. Kde to bude možné, budeme pracovat prostřednictvím NGHA jako partnerů při plánování a realizaci programů, a bude-li to vhodné, budeme spolupracovat i s místními vládními strukturami.

Budeme klást velký důraz na kvalitní koordinaci svých zásahů v krizových událostech. Toho chceme v rámci daných zemí dosáhnout s pomocí lidí přímo zainteresovaných na poskytování pomoci a také skrze představitelů příslušných orgánů OSN.

7 Budeme se snažit nalézt způsob, jak zapojit příjemce pomoci do daného programu.

Konkrétní podoba zásahu v krizové události nesmí být jejím příjemcům nikdy vnucena zvnějšku. Skutečné a efektivní pomoci je možné nejlépe dosáhnout skrze zapojení jejich předpokládaných příjemců do návrhu, řízení a realizace daného programu. Budeme se snažit o spoluúčast celé komunity v našich programech pomoci a obnovy.

8 Pomoc by měla nejen naplňovat základní potřeby lidí, ale také minimalizovat budoucí ohrožení krizovou událostí.

Všechny činnosti spojené s poskytováním pomoci ovlivňují vyhlídky na dlouhodobý rozvoj daného regionu či populace, a to jak v kladném, tak záporném smyslu. Vědomí si této skutečnosti, budeme se snažit realizovat takové programy pomoci, které minimalizují náchylnost lidí k budoucím rizikům a pomáhají jim vytvořit udržitelný životní styl. Při návrhu a řízení našich programů budeme věnovat zvláštní pozornost otázkám životního prostředí. Chceme se rovněž snažit minimalizovat negativní vlivy humanitární pomoci, stejně jako dlouhodobou závislost příjemců na externí pomoci.

9 Cítíme odpovědnost jak vůči těm, kterým se snažíme pomoci, tak vůči těm, od nichž dostáváme prostředky.

Působíme často jako instrucionální propojení těch, kdo chtějí v krizové události pomoci, a těch, kdo pomoc potřebují. Vůči oběma těmto skupinám proto cítíme odpovědnost.

Všechna naše jednání s dárci i příjemci budou otevřená a transparentní.

Uvědomujeme si nutnost podávat zprávy o naší činnosti, a to jak z hlediska finančního, tak z hlediska kvality naší práce.

Uvědomujeme si naši povinnost zajistit dostatečnou kontrolu rozdělování pomoci a pravidelné vyhodnocení jejího dopadu na krizovou událost.

Budeme se rovněž snažit otevřeně hovořit o dopadu naší práce a o faktorech, které tento dopad omezují nebo podporují.

Naše programy budou založeny na vysoké úrovni profesionality a zkušenosti, aby se tak minimalizovala ztráta cenných prostředků.

10 V naší informační, publikační a propagační činnosti budeme k obětem krize přistupovat jako k důstojným lidem, nikoli k jakýmsi neživým objektům bez naděje.

Nikdy nesmíme ztratit respekt vůči obětem krizové události a přestat je považovat za rovnocenné partnery v naší činnosti. Při podávání informací veřejnosti chceme poskytovat objektivní obraz krizové události a zdůrazňovat nejen negativní faktory (např. slabosti a obavy), ale také schopnosti a úsilí lidí zasažených krizí.

Přestože budeme spolupracovat s médií, abychom posílili podporu veřejnosti programům pomoci, nedovolíme, aby větší nebo vnitřní požadavky na publicitu převážily nad principem maximálního využití prostředků k poskytování konkrétní pomoci.

Budeme se vyhýbat rivalitě nebo soupeření s jinými organizacemi, které poskytují pomoc při krizích, v přitahování pozornosti médií v situacích, kdy by tato pozornost mohla narušit poskytování pomoci nebo snížit bezpečnost našeho personálu či příjemců.

Pracovní prostředí

Vzhledem k našemu jednoznačnému souhlasu, že se budeme snažit dodržovat výše uvedený etický kodex, uvádíme dále některé návrhy, které se týkají pracovního prostředí, jehož vytvoření bychom uvítali ze strany dárcovských a hostitelských orgánů a mezivládních organizací - tj. de facto agentur OSN. Tím se usnadní efektivní spolupráce NGHA na pomoci v krizové situaci.

Pokyny jsou zde uváděny jako návrhy. Nejsou právně závazné, ani neočekáváme, že se k nim vládní a mezivládní organizace zavážou podpisem jakéhokoliv dokumentu, i když by to mohlo být cílem budoucí spolupráce. Pokyny jsou uvedeny v duchu otevřenosti a spolupráce, aby naši partneři věděli, že se snažíme spolupracovat s nimi neustále zlepšovat.

Příloha I: Doporučení vládám států zasažených krizí

1 Vlády by si měly uvědomovat a respektovat nezávislou, humanitární a nestrannou činnost NGHA

NGHA jsou nezávislé organizace. Tuto nezávislost a nestrannost by měly hostitelské vlády respektovat.

2 Hostitelské vlády by měly NGHA umožnit rychlý přístup k obětem krize

Mají-li NGHA působit v plném souladu s jejich humanitárními principy, musí jim být umožněn rychlý a nestranný přístup k obětem krize, aby jim mohly poskytnout humanitární pomoc. Je povinností hostitelské vlády, aby jako součást výkonu své nezávislé odpovědnosti nebránila této pomoci a aby respektovala nestrannou a apolitickou činnost NGHA.

Hostitelské vlády by měly usnadnit rychlý vstup humanitárních pracovníků do země, zejména usnadněním nebo odstraněním povinností žádat o tranzitní, vstupní a výstupní víza.

Vlády by měly po dobu akutní fáze krize vydat povolení k přelétům svého území a k přistávání letadel přepravujících personál a prostředky mezinárodní pomoci.

3 Vlády by při katastrofách měly usnadnit včasný tok prostředků pomoci a informací

Prostředky a zařízení pro pomoc jsou do země přiváženy výlučně ke zmírnění útrap lidí, nikoli pro komerční prospěch nebo zisk. Tyto dodávky by měly být běžně vpouštěny do země bez poplatků a překážek a neměly by být předmětem úředních obstrukcí, např. požadavků na porvzení původu zboží či faktur, importní a/nebo exportní oprávnění, dovozní, letištní či přístavní poplatky nebo jiná omezení.

Dočasný dovoz nezbytných prostředků pomoci, včetně vozidel, lehkých letadel a telekomunikačního zařízení, by měla přijímající hostitelská vláda usnadnit dočasným upuštěním od licenčních nebo registračních omezení. Stejně tak by vlády neměly omezovat opětovný vývoz prostředků k poskytování pomoci po skončení celé akce.

Pro usnadnění spojení při krizové události se hostitelským vládám doporučuje, aby vyhradily určité rádiové frekvence, které by mohly humanitární organizace používat při vnitrostátní i mezinárodní komunikaci o záležitostech spojených s krizí, a aby tyto frekvence ještě před krizovou událostí oznámily dané humanitární komunitě, která v krizi zasahuje. Vlády by měly humanitárnímu personálu umožnit použití všech prostředků spojení, jež jsou potřebné k poskytování pomoci.

4 Vlády by se měly snažit o koordinaci shromažďování informací o krizi a plánování pomoci

Za celkové plánování a koordinaci pomoci nese nezpochybnitelnou odpovědnost hostitelská vláda. Tuto činnost je možné radikálně zlepšit, pokud jsou NGHAI informovány o konkrétních potřebách v místě i o vládních plánech a realizaci konkrétní pomoci. Důležité jsou také informace o možném bezpečnostním riziku, se kterým se organizace mohou setkat. Vlády jsou proto vyzývány, aby tyto informace NGHAI poskytovaly.

Hostitelské vlády jsou rovněž vyzývány, aby pro usnadnění účinné koordinace a využití pomoci určily ještě před vypuknutím krize jedno kontraktní místo, které by přicházejícím NGHAI umožnilo navázat kontrakty se srátními úřady.

5 Pomoc při krizi v případě ozbrojeného konfliktu

V případě ozbrojeného konfliktu se poskytování humanitární pomoci řídí příslušnými ustanoveními mezinárodního humanitárního práva.

Příloha II: Doporučení pro dárcovské vlády

1 Dárcovské vlády by si měly uvědomovat a respektovat nezávislost, humanitární a nestrannou činnost NGHAI

NGHA jsou nezávislé organizace, jejichž nezávislost a nestrannost musí dárcovské vlády respektovat. Dárcovské vlády nesmí využívat NGHAI pro podporu jakýchkoli politických nebo ideologických cílů.

2 Dárcovské vlády by měly poskytovat finanční podporu se zárukou operační nezávislosti

NGHA přijímají finanční a materiální pomoc od dárcovských vlád stejným způsobem, jakým ji předávají obětem krize; v duchu humanity a nezávislosti. Za realizaci programu pomoci nese konečnou odpovědnost daná NGHAI a ta její také bude uskutečňovat v souladu se svou politikou.

3 Dárcovské vlády by měly využít svá obchodní zastoupení či organizace k podpoře NGHAI při získávání jejich přístupu k obětem krizové události

Dárcovské vlády by si měly uvědomovat význam převzetí jisté odpovědnosti za bezpečný a svobodný přístup pracovníků NGHAI do míst krizové události. Měly by být připraveny zahájit v případě potřeby s hostitelskou vládou diplomatická jednání.

Příloha III: Doporučení mezivládním organizacím

1 Mezivládní organizace by měly k místním i zahraničním NGHAI přistupovat jako k důležitým partnerům

NGHA ochotně spolupracují s OSN a jinými mezivládními organizacemi na zlepšení konkrétního humanitárního zásahu v krizové události. Činí tak v duchu partnerství, který respektuje integritu a nezávislost všech partnerů. Mezivládní agentury by naopak měly respektovat nezávislost a nestrannost NGHAI. Během přípravy plánů pomoci by měla OSN konzultovat také NGHAI.

2 Mezivládní organizace by měly hostitelským vládám pomáhat při vytváření celkového koordinačního rámce pro mezinárodní i lokální pomoc v krizích

NGHA nemá obvykle mandát k vytvoření celkového koordinačního rámce při krizích, které vyžadují mezinárodní zásah. Tato odpovědnost přísluší hostitelské vládě a příslušným orgánům Organizace spojených národů. Ty jsou proto vyzývány, aby tuto službu zajistily závčas a účinným způsobem, který slouží jak zasaženému státu, tak i národním a mezinárodním organizacím zapojeným do poskytování pomoci. NGHA musí v každém případě podniknout všechny dostupné kroky ke kvalitní koordinaci pomoci, kterou poskytuje.

V případě ozbrojeného konfliktu se poskytování pomoci řídí příslušnými ustanoveními mezinárodního humanitárního práva.

3 IGO by měly rozšířit bezpečnostní ochranu poskytovanou organizacím OSN i na NGHA

Jestliže jsou mezivládním organizacím poskytovány bezpečnostní služby, měly by být rozšířeny i na jejich výkonné partnery NGHA, pokud ti o to požádají.

4 IGO by měly zajistit pro NGHA stejný přístup k příslušným informacím, jaký je zaručen orgánům OSN

IGO jsou vyzývány, aby se o všechny informace vztahující se k realizaci účinné pomoci při krizové události dělily se svými výkonnými partnery NGHA.

Akutní infekce dýchacích cest 197, 210
Děti 136, 195, 206,
Dokumentace 199, 204, 227
Epidemie 199, 205, 209
Etický kodex 268
Gender 91, 160, 200, 235
HIV/AIDS 81, 210, 217
Hygiena 11, 27, 38, 43,
Cholera 197, 211
Choroby, nakažlivé 197, 207
Lidská práva 3
Logistika 130
Malárie 197, 211
Minerály 101
Monitoring 117, 199
Nouzové přírůstky 145, 169
Očkování 199, 205
Přenašči chorob 34
Podnebí 161
Podvýživa 64, 76, 86, 95
Pohřívání 39, 212
Potravinová pomoc 109
Přehled minimálních standardů 257
Rizikové skupiny 195, 241
Semoři 97, 195
Sexuální násilí 198, 232, 241
Spalničky 202, 211
Spolupráce 91, 115, 119, 135, 160
Stopové prvky 77, 79, 89
Těhotenství 76, 90
Toalety 31
Úplavice 210
Vitaminy 71, 75, 78, 100, 204
Voda 11, 26, 41, 49, 168, 173
Výběr spolupracovníků 74, 91, 210
Výživa 75, 121
Zdravotní centra 76
Zdravotní péče 186
Zvířata 116
Ženy 31, 119, 123, 168, 195